

Затверджено Вченою радою
Державного вищого навчального закладу
“Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”
(протокол № 5 від 30.05.2017 р.)
Введено в дію наказом ректора
№ 348 від 15 червня 2017 р.
Зі змінами відповідно до рішення
вченої ради (протокол № 7 від
30.08.2019 р.)
Введено в дію наказом ректора
№ 556 від 02.09.2019 р.

Положення

**про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та
доктора наук у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені
Василя Стефаника”**

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1.1. Це Положення визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” (далі – Університет) на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії та доктора наук відповідно (далі — здобувачі).

1.2. Порядок розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. №1556-VII, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 30.12.2015 р. № 1187., Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 (для аспірантів, які вступили на навчання у 2016 навчальному році)

1.3. Відділ аспірантури і докторантури здійснює контроль за підготовкою науково-педагогічних та наукових кадрів, докторів філософії і докторів наук в університеті через аспірантуру, докторантуру. Відділ аспірантури і докторантура створює умови для безперервної освіти, сприяє підвищенню науково-педагогічної і наукової кваліфікації громадян.

Доктор філософії - це освітній, перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді. Особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі.

Доктор наук - це другий науковий ступінь, що здобувається особою на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії і передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані в наукових виданнях.

Аспірант – особа, яка має повну вищу освіту й освітньо-кваліфікаційний рівень магістра або спеціаліста, навчається в аспірантурі вищого навчального закладу виконує певну освітньо-наукову програму, й готує дисертацію на здобуття наукового ступеня доктор філософії.

Докторант – особа, яка має науковий ступінь кандидата наук (доктора філософії) і зарахована до докторантури з метою підготовки дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Здобувач – штатний працівник університету, який прикріплений до аспірантури або докторантури університету і готує дисертацію на здобуття наукового ступеня доктор філософії без навчання в аспірантурі, або особа, яка має науковий ступінь кандидата наук (доктор філософії) і готує дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора наук без перебування в докторантурі.

1.4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Університеті здійснюється:

- в аспірантурі заочною (денною, вечірньою) або заочною формою навчання (тільки на умовах контракту);

- поза аспірантурою (для осіб, які здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в Університеті).

1.5. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук здійснюється:

- в докторантурі заочною (денною) формою навчання;
- шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту.

1.6. Підготовка осіб в аспірантурі та докторантурі може здійснюватися:

- за рахунок видатків державного бюджету (державне замовлення) та за рахунок видатків місцевих бюджетів (регіональне замовлення);

{Абзац другий пункту 1.6 змінено відповідно до Постанови КМ № 283 від 03.04.2019};

- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав Університет на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або доктора наук).

1.7. Університет проваджує освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти відповідно до отриманої ліцензії.

На науковому рівні вищої освіти підготовки докторів наук в Університеті здійснюється без отримання ліцензії.

1.8. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності відділу аспірантури і докторантури здійснюють науково-методична рада та вчена рада Університету.

Координацію діяльності структурних підрозділів, які ведуть підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук, здійснює відділ аспірантури та докторантури, який підпорядковується проректору з наукової роботи.

Для врегулювання відносин між аспірантом або докторантом та Університетом укладається договір.

1.9. Вступ до аспірантури та докторантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р., Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів, затверджених МОН, правил прийому ДВНЗ

“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” та цього Порядку.

Правила прийому до Університету, зокрема щодо прийому до аспірантури та докторантури, затверджує вчена рада Університету на основі Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів та в установлені строки приймальна комісія оприлюднює їх на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу. Прийом до аспірантури проводиться два рази на рік згідно правил прийому.

Правила прийому до Університету діють протягом відповідного діють протягом відповідного календарного року і визначають, зокрема: {Абзац третій пункту 1.9 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019/}

- порядок, перелік і строки подання документів для вступу до аспірантури та докторантури Університету;

- зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури та докторантури за кожною спеціальністю.

1.10. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми навчання становить чотири роки, а підготовки доктора наук у докторантурі - два роки.

{Пункт 1.10 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}

1.11. Тема дисертаційного дослідження погоджується з науковим керівником, проходить розгляд і затвердження на засіданні кафедри підготовки аспіранта або докторанта (не пізніше трьох тижнів після зарахування здобувача на навчання) із залученням гаранта освітньої програми.

Після затвердження кафедрою тема дисертаційного дослідження подається на затвердження на вчену раду структурного підрозділу університету (не пізніше одного місяця після зарахування здобувача на навчання).

Остаточне затвердження теми дисертаційного дослідження здійснює Вчена рада університету (не пізніше двох місяців після зарахування здобувача на навчання). Для цього аспірант подає у відділ аспірантури витяги з протоколів кафедри та вченої ради структурного підрозділу, обґрунтування теми та розгорнутий план дисертаційного дослідження.

1.12. Етапи, завдання та результати проходження освітньої та наукової складової підготовки аспіранта відображаються в індивідуальному плані роботи

аспіранта. Індивідуальний план роботи аспіранта охоплює освітньо-наукову та наукову складові підготовки, з зазначенням конкретних видів, обсягів та строків виконання освітніх та наукових завдань, а також підтвердження їх виконання (зразок розміщується на сайті відділу аспірантури і докторантури).

Аспіранти і докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи аспіранта (докторанта). Індивідуальний план наукової роботи – це розгорнутий план дисертаційного дослідження, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі та докторантурі (зразок розміщується на сайті відділу аспірантури і докторантури). Він складається здобувачем наукового ступеня за погодженням з науковим керівником (консультантом), обговорюється на засіданні кафедри із залученням гаранта освітньої програми та є додатком до індивідуального плану роботи аспіранта (докторанта).

Тема дисертаційного дослідження і індивідуальний план роботи затверджується вченою радою Університету не пізніше двох місяців з дня зарахування здобувача до вищого навчального закладу.

Індивідуальний план роботи аспіранта є обов'язковим до виконання здобувачем відповідного ступеня і використовується для оцінювання успішності запланованої роботи. Безпосередню відповідальність за виконання індивідуального плану роботи несе здобувач і науковий керівник (консультант).

Невиконання індивідуального плану наукової роботи або порушення строків виконання індивідуального плану роботи аспіранта без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою Університету рішення про відрахування аспіранта або докторанта. {Пункт 1.12 п'ятий абзац змінено відповідно до Постанови КМ № 283 від 03.04.2019}

Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі чи докторантурі за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до аспірантури чи докторантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

1.13. Підготовка в аспірантурі та докторантурі завершується наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів

дисертації. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради. {Пункт 1.13 в редакції Постанови КМ № 283 від 03.04.2019}

1.14. Аспірант або докторант, який захистився до закінчення строку підготовки в аспірантурі або докторантурі, має право за власним вибором:

отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті Університету на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури або докторантури;

отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в аспірантурі або докторантурі.

Якщо аспірант захистив дисертацію на другому чи третьому році підготовки в аспірантурі та був обраний за конкурсом на відповідну посаду наукового (науково-педагогічного) працівника в Університеті, то загальна сума залишку стипендії нараховується йому як щомісячна надбавка до заробітної плати.

2. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АСПІРАНТІВ І ДОКТОРАНТІВ

2.1. Аспіранти і докторанти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України “Про вищу освіту”. З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної у вищих навчальних закладах, бібліотеках і державних архівах України;

- отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника (консультанта), для аспірантів – на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення Університетом двох керівників;

- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

- академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579, та Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, затвердженого наказом ректора університету.

- академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;

{Абзац шостий пункту 2.1 змінено відповідно до Постанови КМ № 283 від 03.04.2019}

- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

{Пункт 2.1 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}

2.2. Аспіранти і докторанти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України "Про вищу освіту". З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також зобов'язані:

- дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії), встановлених Університетом {Абзац другий пункту 2.2 змінено відповідно до Постановою КМ № 283 від 03.04.2019};

- виконувати індивідуальний план роботи аспіранта (докторанта) та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри, вченій раді структурного підрозділу Університету, який уповноважений для цього його вченою радою університету;

- атестація аспірантів і докторантів проводиться два рази на рік у терміни затвердженні даним положенням: січень і серпень кожного року навчання. Порядок проведення атестації є наступним:

1) здобувач звітує про виконання індивідуального плану роботи своєму науковому керівнику (консультанту) відповідно до запланованого плану роботи, керівник приймає рішення про атестацію здобувача;

2) після затвердження атестації науковим керівником (консультантом) аспірант, докторант звітує на засіданні випускової кафедри із залученням гаранта освітньої програми про виконання індивідуального плану роботи: перша атестація – у період з 15 по 31 січня та друга атестація – з 15 по 30 серпня;

3) після затвердження на засіданні випускової кафедри атестації про виконання індивідуального плану роботи, атестація подається для затвердження на Вчену раду структурного підрозділу;

4) у період з 25 по 30 січня (серпня) аспірантом або докторантом подається заповнений індивідуальний план роботи аспіранта, докторанта у

відділ аспірантури і докторантури для подання для затвердження атестації на вченій раді університету;

5) докторанти університету один раз на рік у серпні звітуються про виконання дисертаційного дослідження на Вченій раді університету.

- бути присутнім на всіх засіданнях випускової кафедри.

- подати до спеціалізованої вченої ради свої наукові досягнення у вигляді дисертації (для аспірантів і ад'юнктів) та у вигляді дисертації, або опублікованої монографії, або за сукупністю опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях статей (для докторантів) у спеціалізованій вченій раді. {Абзац змінено відповідно до Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}

2.3. Покладення Університетом на аспіранта, докторанта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної освітньо-наукової (наукової) програми та підготовкою дисертації (монографії, статей), забороняється.

2.4. Аспіранти і докторанти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

3. ПОРЯДОК ТА УМОВИ ВСТУПУ ДО АСПІРАНТУРИ

3.1. Основною формою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти є аспірантура.

3.2. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста). До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до Університету. Приймальна комісія може відмовити особі в допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури виключно у зв'язку з неподанням в установлений строк документів, визначених правилами прийому.

Перелік документів, необхідних для вступу до аспірантури, включає:

- особисту заяву вступника на ім'я ректора щодо прийому на навчання;

- документ державного зразка про відповідну вищу освіту копію диплома бакалавра та спеціаліста або магістра та два додатки про закінчення вищого навчального закладу (оригінал або його копію);

- у разі потреби документ про визнання особи органами медико-соціальної експертизи особою з інвалідністю; {Пункт 3.2 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}.

- чотири фотокартки розміром 3 x 4 см (електронну версію фотографії);
- рекомендацію або направлення;
- список опублікованих наукових праць і винаходів та їх копії (при наявності);
- особистий листок обліку з автобіографією;
- копію документа, що посвідчує особу та громадянство;
- ідентифікаційний номер;
- пластиковий швидкозшивач з 25 файлами.

Усі копії завіряються за оригіналами приймальною комісією університету в установленому порядку.

Паспорт, військовий квиток (посвідчення про приписку до призовної дільниці), оригінали документів про вищу освіту (при поданні їх копій) вступник пред'являє особисто.

Трудова книжка (за наявності) із записом про звільнення з останнього місця роботи у зв'язку з вступом до аспірантури денну форму та довідка про середньомісячну заробітну плату з останнього місця роботи (за підписами керівника установи та головного бухгалтера) для нарахування стипендії подаються вступником особисто в десятиденний термін після зарахування на навчання для здобуття ступеня доктора філософії.

Для вступу до аспірантури за спеціальностями медичного спрямування вступник подає диплом магістра із зазначенням відповідної спеціальності медичного спрямування.

У правилах прийому до Університету може бути визначено додатковий перелік документів, обов'язкових для допуску до вступних випробувань.

Вступник має право подати додаткові документи, що засвідчують його досягнення у науковій та творчій роботі.

Особа, яка подає для вступу до аспірантури диплом, що виданий іноземним вищим навчальним закладом, допускається до вступних випробувань нарівні з іншими особами. Зарахування такого вступника здійснюється в разі успішного складення ним вступних випробувань та прийняття вченою радою Університету рішення про визнання його диплома.

3.3. Вступні випробування до аспірантури Університету складаються з:

- вступного іспиту із спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);

- вступного іспиту з іноземної мови (англійської, німецької або французької) в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом {Абзац третій пункту 3.3 змінено відповідно до Постанови КМ № 283 від 03.04.2019};

- інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень).

Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи. {Пункт 3.3 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}.

Вага балу з кожного вступного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається в правилах прийому до Університету.

Відповідно до правил прийому до Університету особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), можуть бути призначені додаткові вступні випробування.

Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні для вступу до Університету протягом одного календарного року.

3.4. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями, до складу яких входить, як правило, три — п'ять осіб, які призначаються ректором Університету.

3.5. До складу предметних комісій включаються доктори наук, кандидати наук та доктори філософії, які проводять наукові дослідження за відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми.

До складу предметних комісій можуть бути призначені також представники інших вищих навчальних закладів (наукових установ), з якими

укладено договори про ведення спільної наукової діяльності та/або про спільне керівництво дослідженнями аспірантів, та/або про спільне виконання освітньо-наукової програми або з якими здійснюється підготовка докторів філософії за спільною освітньо-науковою програмою, узгодженою між Університетом і науковою установою.

До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також особи, які не мають наукового ступеня і вченого звання, але вільно володіють відповідною іноземною мовою і за рішенням вченої ради можуть кваліфіковано оцінити рівень знання відповідної мови вступником.

3.6. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому до Університету.

Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом ректора Університету, який оприлюднюється в установленому порядку.

3.7. Аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом ректора призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем з урахуванням кадрових вимог щодо забезпечення провадження освітньої діяльності за третім рівнем вищої освіти.

Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед вченою радою вищого навчального закладу за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультавання), як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

Науковий керівник, який має ступінь кандидата наук, доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин

навчального навантаження. Вчена рада Університету з урахуванням потреб аспіранта та ефективності роботи наукового керівника з підготовки докторів філософії може відвести більшу кількість годин навчального навантаження керівникові з їх оплатою за рахунок коштів спеціального фонду вищого навчального закладу.

Рішенням вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

Наукові керівники, які здійснювали наукове керівництво аспірантами (трьома посліпль) за рахунок державного замовлення і не захистили їх у передбачені терміни без поважних причин можуть бути допущені до наукового керівництва наступними аспірантами.

4. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ В АСПІРАНТУРІ

4.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою Університету для кожної спеціальності.

Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

4.2. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових.

Навчальний план аспірантури повинен містити інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін **45 – 60** кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі — ЄКТС), послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та

індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Індивідуальний навчальний план аспіранта повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. При цьому аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником та керівником відповідного факультету чи підрозділу.

Засвоєння аспірантами навчальних дисциплін відбувається на базі Університету, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність — на базі інших вищих навчальних закладів (наукових установ).

Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником. Для цього аспірант подає на ім'я ректора відповідну заяву, погоджену із науковим керівником. Зміни в індивідуальному плані аспіранта затверджуються вченою радою, рішення якої вводиться в дію наказом ректора.

Усі аспіранти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта та освітньо-науковою програмою аспірантури Університету.

4.3. Освітньо-наукова програма аспірантури Університету включає не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

- здобуття глибинних знань із спеціальності, за якою аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти; {Абзац другий пункту 4.3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}.

- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної

етики та загального культурного кругозору в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти; {Абзац третій пункту 4.3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}.

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти; {Абзац четвертий пункту 4.3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}.

- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти. {Абзац п'ятий пункту 4.3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019}.

Аспірант, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

- на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури, як таких, що виконані у повному обсязі;

- на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

4.4. Вчена рада Університету затверджує навчальний план підготовки доктора філософії за кожною спеціальністю. Вчена рада Університету має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в

інших вищих навчальних закладах (наукових установах) компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури.

Зарахування результатів неформальної освіти з навчальних дисциплін проводять за заявою здобувача доктора філософії на ім'я керівника університету на підставі сертифіката про практику/стажування, або сертифіката про проходження тренінгу, семінару, вебінару тощо відповідно до положення університету.

4.5. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є невід'ємною частиною навчального плану аспіранта.

4.6. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або утвореною для проведення разового захисту, спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

Якщо у закладі вищої освіти (науковій установі) не функціонує постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, вчена рада такого закладу (установи) може утворити разову спеціалізовану вчену раду з відповідної спеціальності та подати до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти документи для її акредитації або звернутися з клопотанням

про прийняття дисертації до захисту до іншого закладу вищої освіти (наукової установи), де функціонує постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності {Пункт 4.6 четвертий абзац змінено відповідно до Постанови КМ № 283 від 03.04.2019}.

4.7. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за очною (денною, вечірньою) формою навчання.

4.8. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, та вартість такої підготовки визначаються вченою радою Університету з урахуванням ліцензійного обсягу, зазначеного в ліцензії, за якою Університет провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, та можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб аспірантів за відповідною спеціальністю.

4.9. Порядок вільного вибору навчальних дисциплін здобувачів вищої освіти освітнього рівня доктора філософії ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії є основним нормативним документом, який визначає перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення при підготовці доктора філософії.

Порядок розробки, узгодження та затвердження навчальних планів регулюється Положенням про освітні програми у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії повинен містити: інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Погоджений у встановленому порядку оригінал навчального плану зберігається на кафедрі, копія навчального плану зберігається у відділі аспірантури та докторантури.

Індивідуальний навчальний план формується здобувачем ступеня вищої

освіти доктора філософії на основі освітньо-наукової програми та навчального плану, погоджуються з науковим керівником і затверджуються вченою радою ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» упродовж двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

В індивідуальному навчальному плані фіксується перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС.

Після зарахування здобувача на навчання кафедра ознайомлює аспіранта з навчальним планом та переліком дисциплін за вільним вибором.

Визначившись із дисциплінами на вибір, аспіранти пишуть заяву про вибранні дисципліни на ім'я завідувача відділу аспірантури і докторантури (зразок заяви у додатку 1 даного положення) та вносять обрані навчальні дисципліни до вибіркової частини індивідуального плану. При цьому аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, які пропонуються для інших рівнів вищої освіти що пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником.

Групи для вивчення вибірових дисциплін формуються, незалежно від кількості здобувачів, що її вибрали.

Завідувач аспірантури і докторантури узагальнює інформацію про вибір аспірантами навчальних дисциплін, формує списки груп для вивчення тих чи інших вибірових дисциплін. Ця інформація є підставою для включення обраних дисциплін до навчального навантаження кафедр на навчальний рік.

Випускові кафедри до початку відповідного навчального року подають інформацію у відділ аспірантури і докторантури, які дисципліни закріпленні за викладачами кафедри для формування розкладу.

4.10. Організація навчального процесу освітнього рівня доктора філософії.

Засвоєння аспірантами навчальних дисциплін може відбуватися на базі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», а також в рамках реалізації права на академічну мобільність відповідно до

Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із науковим керівником та гарантом освітньої програми у порядку, який затверджується вченою радою.

Усі аспіранти, незалежно від форми навчання, зобов'язані відвідувати аудиторні заняття, проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта та освітньо-науковою програмою аспірантури.

Аспіранти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про вищу освіту», у тому числі, – на академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579.

Для складання індивідуального плану роботи аспіранта, який реалізує своє право на академічну мобільність, науковий керівник аналізує інформацію щодо переліку вивчених аспірантом дисциплін, їх обсягів за наданими документами (академічна довідка, угода про навчання тощо) та навчального плану з відповідної спеціальності, доводить до відома аспіранта перелік нормативних навчальних дисциплін та дисциплін за вибором у межах навчального року. Аспіранту, який виїжджає на навчання до іншого закладу вищої освіти (у тому числі за кордон), видається довідка про навчальні досягнення.

У разі поновлення, переведення аспіранта формується індивідуальний навчальний план, який складається кожного семестру. До його першого розділу вносяться дисципліни навчального плану на певний семестр, на який поновлюється здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії. До другого – дисципліни, не передбачені навчальним планом цього семестру. Це дисципліни, змістом яких аспірант повинен оволодіти відповідно до освітньо-наукової програми спеціальності. Якщо нормативна кількість кредитів ЄКТС не

збігається з фактично перезарахованими, до другого розділу включають дисципліни, якими повинен оволодіти аспірант в позанавчальний час відповідно до визначеного терміну за індивідуальним графіком.

Реалізація індивідуального плану роботи аспіранта здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється у період часу, який не перевищує нормативний термін навчання. У разі переривання навчання нормативний термін навчання може відрізнятись від терміну, зазначеного у навчальному плані.

Аспірант має право на визнання раніше набутих компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахування кредитів ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури.

Відповідальним за виконання індивідуального плану роботи аспіранта є аспірант, а за результати навчання (компетентностей), якими повинен він оволодіти - науково-педагогічний працівник.

Контроль за виконанням індивідуального плану роботи аспіранта здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії здійснює науковий керівник, гарант освітньо-наукової програми, завідувач аспірантури і докторантури.

Протягом усього терміну навчання аспіранта в університеті після завершення кожного навчального семестру завідувач аспірантури і докторантури контролює відображення результатів засвоєння дисциплін, зазначених в індивідуальному плані аспіранта, у відомостях обліку успішності.

Освітній процес підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» здійснюється за такими формами:

- навчальні заняття (лекції, семінари, практичні (лабораторні) заняття);
- самостійна робота;
- педагогічна (асистентська) практика;
- контрольні заходи.

Самостійна робота аспіранта - основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від передбачених розкладом навчальних занять.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи аспіранта, регламентується робочим навчальним планом.

Зміст самостійної роботи аспіранта над конкретною дисципліною визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями.

Самостійна робота аспіранта забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій викладачів, практикум тощо.

Самостійна робота аспіранта над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах.

При організації самостійної роботи аспірантів із використанням складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації (наприклад, комп'ютерних баз даних, систем автоматизованого проектування тощо) передбачається можливість отримання необхідної фахової консультації або допомоги.

Навчальний матеріал, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни для засвоєння аспірантом у процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

4.11. Порядок оцінювання та оскарження результатів оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти освітнього рівня доктора філософії.

До основних завдань оцінювання результатів навчання аспірантів у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» належать:

- оцінювання результатів навчання (знань, умінь, навичок, інших компетентностей), набутих аспірантом у процесі навчання за певною освітньо-

науковою програмою та інформування аспірантів про якість досягнутих результатів;

- мотивація аспірантів до систематичної активної роботи протягом усього періоду навчання;

- аналіз результатів навчання і вплив науково-педагогічного працівника на процес самостійної роботи аспірантів та ефективність освітнього процесу в цілому.

Оцінювання результатів навчання відбувається через контрольні заходи, які включають поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять для перевірки рівня засвоєння аспірантом навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю та система оцінювання рівня знань визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на третьому освітньо-науковому рівні або на окремих його завершених етапах.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувачів освіти.

Оцінювання результатів навчання аспірантів у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» здійснюється за 100-бальною шкалою:

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЄКТС	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		іспит	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D		
50-59	E	задовільно	не зараховано
26-49	FX	незадовільно	
1-25	F		

Аспіранту, який виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить джерела інформації, використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, ставиться оцінка А (високий (творчий) рівень компетентностей), що відповідає 90-100 балам.

Аспіранту, який вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна, ставиться оцінка В (достатній (конструктивно-варіативний) рівень компетентностей), що відповідає 80-89 балам.

Аспіранту, який вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи на підтвердження певних думок, ставиться оцінка С (достатній (конструктивно-варіативний) рівень компетентності), що відповідає 70-79 балам.

Аспіранту, який відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, ставиться оцінка Д (середній (репродуктивний) рівень компетентностей), що відповідає 60-69 балам.

Аспіранту, який володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на продуктивному рівні, ставиться оцінка Е (середній (репродуктивний) рівень компетентностей), що відповідає 50-59 балам.

Аспіранту, який володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу, ставиться оцінка FХ (низький (рецептивно-продуктивний) рівень компетентностей), що відповідає 26-49 балам.

Аспіранту, який володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, ставиться оцінка F (низький (рецептивно-продуктивний) рівень компетентностей), що відповідає 1-25 балам.

Кількість балів та їх розподіл за видами завдань під час поточного і підсумкового контролю з дисципліни та критерії оцінювання знань аспірантів визначаються науково-педагогічним працівником і доводяться до відома здобувачів вищої освіти на першому навчальному занятті з дисципліни. При цьому бали, які накопичуються аспірантами за видами завдань, повинні бути цілими числами.

Аспіранти мають бути чітко проінформовані про стратегію оцінювання, яка застосовується щодо їхньої навчальної програми; про те, які методи оцінювання будуть до них застосовані; які очікувані результати, а також про те, які критерії будуть використані при оцінюванні результатів навчання.

Семестровий контроль проводиться у формах екзамену або заліку з конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом аспіранта.

Екзамени складаються згідно з розкладом, який доводиться до відома викладачів і аспірантів не пізніше, як за тиждень до початку сесії.

Залік виставляється на останньому практичному (семінарському, лабораторному) занятті за результатами поточного контролю і не передбачає обов'язкову присутність аспірантів.

Екзамени проводяться за білетами, складеними науково-педагогічними працівниками та розглянутими на засіданні кафедри і затвердженими завідувачем кафедри.

Структура екзаменаційних білетів з дисципліни і критерії оцінювання екзаменаційних завдань визначаються в робочій програмі дисципліни та доводяться до відома аспірантів.

Екзаменаційні білети зберігаються на кафедрі. Щороку вони переглядаються та затверджуються в установленому порядку не пізніше як за

тиждень до початку екзаменаційної сесії.

Проведення екзамену та перевірка екзаменаційних робіт аспірантів здійснюються науково-педагогічним працівником - лектором (екзаменатором). До проведення екзамену і перевірки екзаменаційних робіт аспірантів може бути залучений ще один науково-педагогічний працівник відповідної кафедри з розподілом навчального навантаження.

При письмовому екзамені оцінки оголошуються аспірантам наступного дня після проведення екзамену, при усному - в день проведення екзамену.

Підсумкова оцінка з дисципліни заноситься науково-педагогічним працівником до відомості обліку успішності та залікових книжок аспірантів. До індивідуальних планів виконання освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії оцінка заноситься здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії.

Для аспірантів під час проведення заліково-екзаменаційних сесій проводити онлайн наукові семінари із залученням гаранта освітньої програми, наукових керівників та провідних вчених з відповідного наукового напрямку з метою обговорення специфіки та тенденцій використання отриманих знань і навиків у процесі проведення наукового дослідження. На сайтах випускових кафедр розміщувати оголошення про проведення таких наукових семінарів.

Організація складання семестрового контролю за індивідуальним розкладом, однак у разі потреби складання заліково-екзаменаційної сесії за індивідуальним розкладом (достроково або при ліквідації академічної різниці) аспірант не пізніше, ніж за тиждень до необхідного терміну початку сесії, повинен написати відповідну заяву на ім'я ректора, належним чином обґрунтувати причину свого звернення і вказати бажані терміни складання семестрового контролю.

Підставою для розгляду ректором питання щодо складання семестрового контролю за індивідуальним розкладом можуть бути:

- робота за фахом (за наявності довідки з місця роботи, копії трудової угоди чи договору, виписки чи копії трудової книжки тощо);

- необхідність догляду за дитиною віком до трьох років, якщо не оформлена відповідна відпустка (при представленні копії свідоцтва про народження дитини);

- важка хвороба близького родича, який потребує постійного догляду (за наявності довідки від лікаря);

- погіршення стану здоров'я, у випадку якщо аспірант не може взяти академвідпустку (за наявності довідки від лікаря);

- виїзд за кордон в рамках академічної мобільності (за умови надання всіх необхідних документів).

При позитивному розгляді заяви, ректором видається наказ щодо дозволу на складання заліково-екзаменаційної сесії аспірантом за індивідуальним розкладом (із зазначенням термінів проведення семестрового контролю). Завідувачем аспірантури і докторантури виписуються відомість для аспіранта з кожної окремої дисципліни і реєструються в журналі реєстрації відомостей, на підставі чого аспірант складає семестровий контроль в індивідуальному порядку.

Графік ліквідації академічної заборгованості формує завідувач аспірантури і докторантури на підставі результатів семестрового контролю аспірантів з кожної спеціальності.

Індивідуальний графік ліквідації академічної заборгованості аспірантом може бути сформований за наявності поважних, документально підтверджених причин відсутності аспіранта на семестрових контрольних заходах.

Графік ліквідації академічної заборгованості затверджує перший проректор.

Ліквідація академічної заборгованості з навчальної дисципліни аспіранти здійснюють у місячний строк після завершення заліково-екзаменаційної сесії в усній формі як комплексну перевірку їхнього рівня знань та вмінь з конкретної дисципліни.

У випадку отримання аспірантом від 0 до 49 балів («незадовільно» або «не зараховано»), неявки без поважних причин аспірант вважається не

атестованим.

Аспірант, який не атестований на позитивну оцінку з дисципліни, передбаченої індивідуальним навчальним планом поточного навчального семестру або отримав під час ліквідації академічної заборгованості оцінку «незадовільно», відраховується з ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» за невиконання індивідуального навчального плану.

Аспіранти мають право звернутися до завідувача випускової кафедри, до якої належить викладач, дії якого оскаржуються, з вмотивованою заявою щодо оскарження (апеляції) результатів семестрового (підсумкового) контролю, у якій слід обов'язково вказати конкретну причину оскарження (апеляції). Апеляція подається аспірантом особисто в письмовій формі не пізніше наступного робочого дня після оголошення оцінки.

Завідувач випускової кафедри своїм розпорядженням створює апеляційну комісію у складі із трьох викладачів, одним із яких є викладач дії якого оскаржуються, яка розглядає апеляцію в присутності аспіранта упродовж наступного робочого дня після її подання.

У випадку виникнення спірних питань, що не можуть бути вирішені іншим способом, апеляційна комісія може запропонувати аспіранту підтвердити рівень своїх знань у тестовій формі з використанням ІТ-технологій.

За наслідками розгляду заяви апеляційна комісія може або залишити підсумкову оцінку без змін, або підвищити її. Змінена оцінка виставляється у відомість та підписується особисто головою апеляційної комісії.

Рішення апеляційної комісії є остаточним та оскарженню не підлягає. Це рішення доводиться до відома аспіранта, який підтверджує це особистим підписом в протоколі апеляційної комісії.

4.12. Педагогічна (асистентська) практика підготовки здобувачів ступеня доктора філософії

В системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні педагогічна

практика є одним з етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – аспіранти) до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу в закладах вищої освіти. Організація та проведення практики регулюється даним додатком про педагогічну (асистентську) практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

Педагогічна (асистентська) практика (далі - Практика) - частина навчального плану підготовки аспірантів, а також вид практичної діяльності здобувачів із здійснення навчально-виховного процесу у вищій школі, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності студентів, науково-методичну роботу, здобуття вмінь і навиків практичної викладацької діяльності.

Метою педагогічної практики аспірантів є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналітичне осмислення стану та перспектив розвитку сфери освіти (відповідної спеціальності), створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (технології) навчання.

Основними завданнями педагогічної практики є:

закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі;

- набуття досвіду проведення всіх форм організації освітнього процесу і видів навчальних занять в Університеті;

- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;

- інтеграція науково-дослідної та педагогічної діяльності аспірантів;

- розвиток професійно-педагогічних здібностей.

Після проходження практики аспіранти мають знати:

- основні форми організації і основи планування освітнього процесу у закладах вищої освіти;

- дидактичні принципи проведення всіх видів навчальних занять у закладах вищої освіти;
- документи, що регламентують і відображають зміст освіти у вищій школі;
- сучасні форми і методи здійснення освітнього процесу;
- форми і методи контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти;
- види навчально-методичного забезпечення освітнього процесу і вимоги до них;
- форми і методи виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

Аспіранти мають уміти:

- визначати мету і завдання різних видів навчальних занять, підбирати відповідний зміст, форми, методи і засоби освітньої взаємодії зі здобувачами вищої освіти;
- застосовувати різні форми і методи освітньої взаємодії, враховуючи специфіку спеціальності і рівень освіти;
- застосовувати сучасні освітні технології, зокрема, інформаційно-комунікаційні та інтерактивні;
- розробляти навчально-методичні матеріали до дисципліни, що викладається;
- здійснювати контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти;
- організовувати різні форми виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

Педагогічна практика проводиться для аспірантів другого року навчання (IV семестр), відповідно до навчального плану, обсяг практики становить 2 кредити ЄКТС (60 год).

Організатором та базою проходження практики є випускова кафедра, за якою закріплений аспірант. Випускові кафедри розробляють робочу програму педагогічної практики підготовки аспірантів, в якій, враховуючи специфіку

спеціальності та галузі знань, вони мають конкретизувати завдання практики, перелік загальних і фахових компетентностей, знань та практичних умінь аспірантів.

Випускова кафедра створює для аспірантів належні організаційні та безпечні умови і надає їм методичну допомогу для набуття та вдосконалення навичок і вмінь навчально-методичної роботи.

Загальне керівництво педагогічною практикою аспіранта покладено на завідувача випускової кафедри, за якою закріплений аспірант.

Безпосереднє керівництво педагогічною практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики аспіранта здійснює науковий керівник або керівник практики від випускової кафедри,

Випускова кафедра на своєму засіданні визначає, а пізніше затверджує, для кожного аспіранта перелік дисциплін для проходження практики та керівника практики.

Для аспірантів, які мають педагогічний стаж або поєднують навчання з науково-педагогічною діяльністю в університеті, практика може бути зарахована згідно з карткою навантаження аспіранта (рішенням випускової кафедри).

До захисту практики допускаються аспіранти, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики і надали пакет документів, передбачених програмою.

Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів, а також висновків, які відображені у відгуку-характеристиці керівника практики.

Підсумковий контроль з педагогічної практики відбувається у формі диференційованого заліку. При визначенні підсумкової оцінки враховуються результати оцінювання з усіх видів робіт (навчальної, методичної, організаційної), передбачених програмою практики.

Звіт про проходження педагогічної практики, після її захисту, аспірант подає у відділ аспірантури та докторантури за встановленим зразком

Зразок звіту про проходження педагогічної практики аспіранта розміщено у додатку 2 даного положення.

5. ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ПОЗА АСПІРАНТУРОЮ

5.1. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії в Університеті поза аспірантурою без переривання трудової діяльності або під час перебування в творчій відпустці.

Такі особи прикріплюються строком до п'яти років до Університету за відповідною спеціальністю.

Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури Університету згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи прикріпленої особи та публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді.

5.2. Правила та процедури прикріплення до Університету визначаються вченою радою Університету.

Для прикріплення до Університету для здобуття освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою особи, яка професійно проводить наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в університеті, подають до відділу аспірантури та докторантури такі документи:

- заяву на ім'я ректора про прикріплення до відповідної кафедри, завізовану завідувачем кафедри та майбутнім науковим керівником;
- особовий листок по обліку кадрів, заповнений особисто та завірений у відділі кадрів і автобіографію;
- характеристику за підписом керівника структурного підрозділу, у якому працює особа;
- витяг з засідання кафедри про затвердження теми дисертації і призначення наукового керівника та витяг з засідання вченої ради відповідного структурного підрозділу університету;

- документ державного зразка про відповідну вищу освіту (копію диплома бакалавра та спеціаліста або магістра та два додатки про закінчення вищого навчального закладу (оригінал при поданні документів);

- чотири фотокартки розміром 3 x 4 см (електронну версію фотографії);

- ксерокопію паспорта громадянина України (першої та другої сторінки та прописки);

- ідентифікаційний номер;

- квитанцію про оплату;

- пластиковий швидкозшивач з 25 файлами.

5.3. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до Університету для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, а також їх наукове керівництво здійснюється за кошти здобувачів наукового ступеня.

Особи, прикріплені до Університету з метою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, мають всі права і обов'язки, визначені у пунктах 2.1—2.4 цього Порядку.

5.4. У разі звільнення з роботи особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в Університеті та має право:

- продовжити свою підготовку для здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою у вищому навчальному закладі (науковій установі), до якого особа зарахована на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за умови прийняття відповідного рішення таким вищим навчальним закладом (науковою установою);

- вступити до аспірантури вищого навчального закладу (наукової установи) для здобуття відповідного ступеня заочною (денною, вечірньою) або заочною формою навчання і зарахування їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

6. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА НАУК У ДОКТОРАНТУРІ

6.1. З метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки публікацій до захисту для здобуття ступеня доктора наук особа має право вступити до докторантури Університету.

Протягом строку перебування в докторантурі докторант зобов'язаний захистити результати своїх наукових досягнень у вигляді дисертації, або

опублікованої монографії, або наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН, у спеціалізованій вченій раді.

Протягом строку перебування в докторантурі докторант повинен подати до постійно діючої спеціалізованої вченої ради результати своїх наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН. {Абзац другого пункту 6.1 викладено відповідно до Постанови КМ № 283 від 03.04.2019}

Здобувач ступеня доктора наук у дисертації (монографії, науковій доповіді за сукупністю статей) повинен представити узагальнення проведених самостійно оригінальних досліджень з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення {Абзац третій пункту 6.1 викладено відповідно до Постанови КМ № 283 від 03.04.2019}.

6.2. Докторантура з відповідної спеціальності відкривається за рішенням вченої ради закладу вищої освіти (наукової установи), що затверджується наказом керівника закладу вищої освіти (наукової установи), за умов наявності трьох штатних працівників - докторів наук, які мають наукову кваліфікацію, що відповідає цій спеціальності, та ліцензії на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з відповідної спеціальності.

Кваліфікація особи, що відповідає спеціальності, з якої відкрито докторантуру, визначається за такими критеріями:

наявність у особи документа про присудження ступеня доктора наук з відповідної галузі знань (науки) та/або спеціальності або присвоєння вченого звання професора за відповідною кафедрою (спеціальністю);

наявність за останні п'ять років не менше п'яти наукових публікацій, до яких зараховуються:

- не менше однієї статті у періодичному виданні, включеному до наукометричних баз даних Scopus або Web of Science Core Collection;

- статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України;

- монографії або їх розділи;

- не більше двох патентів на винахід;

участь у:

- підготовці наукових кадрів, що підтверджується видачею здобувачеві документа про присудження відповідного наукового ступеня;

- міжнародних наукових проектах або залучення до міжнародної експертизи;

- атестації наукових кадрів як офіційного опонента або члена спеціалізованої вченої ради, або члена експертної ради з питань проведення експертизи дисертацій.

Наявність підстав для відкриття докторантури перевіряється державним (регіональним) замовником під час проведення конкурсу на розміщення державного (регіонального) замовлення {Пункт 6.2 викладено відповідно до Постанови КМ № 283 від 03.04.2019}.

6.3 Прийом до докторантури або надання творчої відпустки здійснюється з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною спеціальністю відповідно до встановлених вимог.

До докторантури приймаються особи, які мають ступінь доктора філософії (кандидата наук), наукові здобутки та опубліковані праці з обраної спеціальності (зокрема публікації в міжнародних реферованих журналах, індексованих в наукометричних базах, згідно з вимогами до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені) і які мають наукові результати, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації, монографії чи наукової доповіді за сукупністю статей.

6.4. Для вступу до докторантури вступник не менше ніж за два місяці до вступу подає кафедрі Університету розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту.

Протягом місяця з дня надходження документів від усіх вступників відповідний структурний підрозділ заслуховує їх наукові доповіді і шляхом голосування визначає можливість зарахування кожного вступника до докторантури та подає висновки на розгляд вченої ради Університету.

Перелік та строк подання документів, необхідних для вступу до докторантури визначається в правилах прийому до Університету. Перелік включає:

- заяву на ім'я ректора про вступ до докторантури;
- письмову характеристику наукової діяльності вступника, складену доктором наук, який є штатним науково-педагогічним або науковим працівником Університету, із згодою бути науковим консультантом в разі його вступу до докторантури;
- розгорнутий план дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук за підписом майбутнього наукового консультанта;
- список опублікованих наукових праць і винаходів (із зазначенням фахових видань за спеціальністю передбачуваної дисертації);
- засвідчену копію диплома доктора філософії або кандидата наук.

Паспорт, диплом про вищу освіту, диплом про присудження наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук), атестат про присвоєння вченого звання подаються вступниками особисто. Трудова книжка із записом про звільнення з останнього місця роботи у зв'язку зі вступом до докторантури та довідка з останнього місця роботи про середньомісячну заробітну плату (за підписом головного бухгалтера та керівника установи) для нарахування стипендії подаються докторантом особисто в десятиденний термін після зарахування до докторантури.

У правилах прийому до Університету може бути визначено додатковий перелік документів, обов'язкових для вступу до докторантури.

Особа, яка подає для вступу до докторантури диплом, що виданий іноземним вищим навчальним закладом, допускається до вступу нарівні з іншими вступниками. У разі позитивного рішення вченої ради Університету щодо зарахування такого вступника в докторантуру вчена рада Університету одночасно приймає рішення про визнання його диплома. У разі відмови вчена рада Університету надає вступнику обґрунтоване пояснення причин такої відмови.

6.5. Вчена рада Університету в місячний строк розглядає висновки кафедри, відділу, лабораторії щодо кожного вступника і приймає рішення про його зарахування до докторантури та відповідно до наданої характеристики наукової діяльності вступника призначає докторанту наукового консультанта з числа штатних науково-педагогічних або наукових працівників Університету із ступенем доктора наук з відповідної спеціальності. Рішення вченої ради затверджується і оформляється наказом ректора Університету.

На здійснення наукового консультування відводиться щороку 50 академічних годин навантаження на одного докторанта. Науковий консультант може здійснювати підготовку лише одного докторанта.

6.5. Державне (регіональне) замовлення на підготовку здобувача вищої освіти ступеня доктора наук в докторантурі за спеціальностями розподіляється на конкурсній основі між закладами вищої освіти та науковими установами, у яких діють спеціалізовані вчені ради з відповідних спеціальностей.

Інформація про розподіл державного (регіонального) замовлення оприлюднюється на офіційному веб-сайті МОН та веб-сайті Університету, що отримав державне (регіональне) замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора наук.

Атестація докторанта здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності, яка функціонує у Університеті, до якого зарахований докторант. Якщо у Університеті не функціонує спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, атестацію докторанта може здійснювати постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності іншого вищого навчального закладу (наукової установи) за клопотанням Університету, що здійснював підготовку здобувача вищої освіти ступеня доктора наук, або за заявою докторанта.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. Порядок затверджується вченою радою університету.

7.1. Порядок вводиться в дію наказом ректора.

7.2. Всі зміни та доповнення до Порядку розглядаються та приймаються на засіданні вченої ради Університету.

Перехідні положення

Аспіранти, докторанти та здобувачі наукового ступеня, які були зараховані на навчання до 01.09.2016 року користуються Постановою Кабінету Міністрів України №309 від 01.03.1999 р. із змінами, внесеними згідно постанов Кабінету Міністрів України (№960 від 14.06.2000 р., № 1124 від 27.08.2004 р., №254 від 02.03.2010 р., № 642 від 28.07.2010 р. та № 955 від 12.09.2011 р., № 538 від 07.08.2013 р.) ; рішення колегії МОН України від 23.05.2002 р. №5/4-5 «Про підготовку науково-педагогічних кадрів через аспірантуру і докторантуру у вищих навчальних закладах»; Постанова Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів».

Науково-методичне керівництво та контроль у вищих навчальних закладах здійснює Міністерство освіти і науки України.

Підготовка в аспірантурі і докторантурі здійснюється:

1) за рахунок:

коштів Державного бюджету України – за державним замовленням для роботи у державному секторі народного господарства;

коштів юридичних та фізичних осіб – на умовах контракту – для роботи у державному і недержавному секторах народного господарства;

2) іноземців та осіб без громадянства на підставі:

міжнародних договорів України;

загальнодержавних програм;

договорів, укладених вищими навчальними закладами, науковими установами з юридичними та фізичними особами.

Термін навчання в аспірантурі з відривом від виробництва не перевищує трьох років, а без відриву від виробництва – чотирьох років, термін перебування в докторантурі на загальних умовах не перевищує трьох років крім умов, передбачених у пунктах 3 та 4 цього перехідного Положення.

3. До терміну навчання в аспірантурі або перебування в докторантурі не включається період хвороби (тривалістю понад один місяць), знаходження у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а також відсутність з інших поважних причин, передбачених законодавством України. Вчена рада вищого навчального закладу, наукової установи оцінює обставини, що виключили можливість

працювати над дисертацією, і визначає термін, на який продовжується навчання в аспірантурі або докторантурі (як правило, не більше одного року).

4. В окремих випадках вчена рада вищого навчального закладу, наукової установи може встановлювати термін навчання в аспірантурі або перебування в докторантурі диференційовано - від одного до трьох років з урахуванням обсягу наукового доробку і ступеня готовності дисертації.

5. Особи, які раніше пройшли повний курс навчання в аспірантурі чи докторантурі за державним замовленням, а також відраховані з неї за вчинення протиправних дій або невиконання індивідуального плану, не мають права повторного вступу до аспірантури чи докторантури за державним замовленням.

6. Керівники підприємств, установ і організацій зобов'язані звільнити з роботи осіб, зарахованих до аспірантури з відривом від виробництва або докторантури, в необхідний для своєчасного прибуття на навчання термін. Підставою для звільнення з роботи є копія наказу про зарахування особи до аспірантури або докторантури.

7. Особам, зарахованим за державним замовленням до аспірантури з відривом від виробництва або докторантури, стипендія призначається з дня їх зарахування, а тим, які навчаються в аспірантурі або докторантурі за контрактом, відповідно до умов контракту.

8. Аспіранти і докторанти на конкурсній основі здобувають іменні стипендії, засновані на честь видатних діячів науки, культури, освіти, громадських діячів, а також засновані Президентом України, Кабінетом Міністрів України для молодих учених та для аспірантів.

9. Тема дисертації, індивідуальний план роботи аспіранта або докторанта після обговорення кафедрою затверджуються вченою радою вищого навчального закладу, наукової установи не пізніше тримісячного терміну після зарахування його до аспірантури або докторантури.

10. Аспіранти і докторанти мають право на:

1) користування навчально-виробничою, науковою, культурно-спортивною, оздоровчою базою університету;

2) отримання всіх видів відкритої наукової інформації і наукового консультування;

3) участь у науковій діяльності кафедри, відділу, лабораторії;

4) отримання державної стипендії встановленого розміру у разі зарахування на навчання з відривом від виробництва за державним замовленням;

5) переривання навчання з поважних причин з подальшим його продовженням. Тривалість і кількість переривань навчання, а також поважність причин визначаються вченою радою університету;

6) щорічні канікули тривалістю до двох календарних місяців (липень-серпень), які включаються до загального терміну навчання;

7) участь у виборах до органів самоврядування університету;

8) роботу за сумісництвом відповідно до законодавства України;

9) безпечні і нешкідливі умови навчання і праці;

10) забезпечення впорядкованим житлом – у разі зарахування на навчання з відривом від виробництва за державним замовленням – на час навчання за умови оплати вартості користування житлом самим аспірантом або докторантом (іногороднім);

11) працевлаштування згідно з угодою у разі зарахування на навчання за державним замовленням або контрактом (у разі навчання поза державним замовленням).

Покладення на аспірантів та докторантів обов'язків, не пов'язаних з підготовкою дисертації, забороняється.

11. Аспіранти і докторанти зобов'язані:

1) дотримуватися вимог законодавства, моральних, етичних норм поведінки;

2) глибоко оволодівати знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю, підвищувати загальний культурний рівень;

3) опанувати методологію проведення наукових досліджень;

4) виконувати індивідуальний план роботи над дисертацією. Індивідуальний план роботи аспіранта передбачає складання кандидатських іспитів із спеціальності, іноземної мови (англ., нім., франц.) та філософії, а у разі необхідності - додаткового іспиту, визначеного рішенням спеціалізованої вченої ради, де передбачається захист дисертації, і заліків з дисциплін, визначених рішенням вченої ради вищого навчального закладу з урахуванням профілю підготовки, а також педагогічна практика;

5) звітувати про хід виконання дисертації на засіданні кафедри, вченої ради структурного підрозділу університету (аспіранти і докторанти), вченої ради університету (докторанти);

6) у встановлений термін захистити дисертацію або подати її до спеціалізованої вченої ради;

7) дотримуватися статуту і правил внутрішнього розпорядку університету.

12. Взаємозобов'язання аспіранта або докторанта, підготовка яких здійснюється за державним замовленням, та університету визначаються в Угоді, якою передбачається своєчасне закінчення роботи над дисертацією, працевлаштування після закінчення аспірантури або докторантури, забезпечення відповідних умов праці, надання впорядкованого житла на період навчання в аспірантурі та докторантурі за державним замовленням (для іногородніх).

13. Переведення аспірантів або докторантів до іншого вищого навчального закладу, наукової установи, а також на іншу форму навчання здійснюється ректором університету.

14. Переведення аспірантів, які навчаються за цільовим призначенням, на іншу форму навчання може здійснюватися тільки за клопотанням ректора, який направив їх на навчання.

15. Аспірант або докторант може бути відрахованим з аспірантури або докторантури за грубе порушення правил внутрішнього розпорядку університету за вчинення протиправних дій, а також за невиконання індивідуального плану роботи без поважних причин.

16. Рішення про відрахування аспіранта або докторанта приймає вчена рада університету і затверджується наказом ректора.

17. Аспірант або докторант, які були зараховані до аспірантури або докторантури за державним замовленням і відраховані через зазначені причини, відшкодовують вартість навчання згідно із законодавством України.

18. Аспіранти або докторанти можуть бути направлені на стажування до провідних вітчизняних і закордонних наукових центрів. Витрати, пов'язані з їх відрядженням, проводяться згідно із законодавством України.

19. Аспірант або докторант, який успішно захистив дисертацію до закінчення терміну навчання в аспірантурі або перебування в докторантурі,

вважається таким, що повністю виконав індивідуальний план роботи, і відраховується з аспірантури або докторантури з дня захисту дисертації.

20. Вчені ради вищих навчальних закладів, наукових установ зобов'язані не менш як один раз на рік розглядати питання щодо підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів, переглядати склад наукових керівників, консультантів та усувати від наукового керівництва або наукового консультування осіб, які не забезпечують своєчасної і якісної підготовки аспірантів або докторантів.

21. Персональна відповідальність за рівень організації наукової підготовки аспіранта (докторанта) покладається на наукового керівника, проректора з наукової роботи, ректора університету.

Докторантура

22. До докторантури приймаються особи, які мають науковий ступінь кандидата наук, наукові здобутки та опубліковані праці з обраної наукової спеціальності і які в змозі на високому науковому рівні проводити фундаментальні, пошукові і прикладні наукові дослідження.

23. Термін перебування в докторантурі на загальних умовах не перевищує трьох років, крім умов, передбачених у пунктах 3 та 4 цього перехідного Положення.

24. Кафедра, відділ, лабораторія в місячний термін з часу отримання документів заслуховує наукові доповіді вступників до вступу до докторантури, розглядає розгорнуті плани роботи над дисертацією і шляхом таємного або відкритого голосування визначає можливість зарахування кожної особи до докторантури.

Вчена рада вищого навчального закладу, наукової установи в місячний термін розглядає висновки кафедри, відділу, лабораторії щодо вступника і приймає рішення про його зарахування до докторантури.

Рішення вченої ради затверджується і оформляється наказом керівника вищого навчального закладу, наукової установи.

25. Для надання допомоги докторанту в написанні дисертації за місцем його підготовки може призначатися з числа висококваліфікованих науково-педагогічних і наукових кадрів - докторів наук - науковий консультант, який несе особисту відповідальність за якісне і своєчасне виконання докторантом дисертації. Науковими консультантами можуть призначатися також провідні вчені - доктори наук сторонніх організацій.

Кількість докторантів, прикріплених до одного наукового консультанта, визначається за його згодою керівником вищого навчального закладу, наукової установи і не повинна перевищувати 3 осіб одночасно, включаючи докторантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням.

На здійснення наукового консультування відводиться щороку 50 академічних годин на одного докторанта.

26. Щороку докторанти подають до вченої ради вищого навчального закладу, наукової установи після попереднього обговорення на кафедрі, у відділі, лабораторії звіт про виконання індивідуального плану роботи, за результатами якого проводиться їх атестація і приймається рішення про подальше перебування в докторантурі. Результати атестації затверджуються керівником вищого навчального закладу, наукової установи.

Аспірантура

27. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які мають вищу освіту і кваліфікацію спеціаліста або магістра. На клінічні кафедри, у відділи та лабораторії вищих навчальних закладів медичного профілю, а також медичних наукових установ до аспірантури приймаються особи, які на час вступу мають не менше двох років стажу роботи лікарем після закінчення інтернатури, лікарський фах якої відповідає науковій спеціальності аспірантури, або мають кваліфікацію магістра медицини. За такими спеціальностями, як патологічна анатомія, токсикологія, патологічна фізіологія, імунологія і алергологія, мікробіологія, екологія, генетика, паразитологія, мікологія, вірусологія, та науковими спеціальностями таких галузей, як фармацевтичні науки, профілактична медицина, приймаються особи, які мають кваліфікацію спеціаліста та закінчили інтернатуру з лікарського (провізорського) фаху, що відповідає фахові аспірантури.

28. Термін навчання в аспірантурі з відривом від виробництва не перевищує трьох років, а без відриву від виробництва - чотирьох років, крім умов, передбачених у пунктах 3 та 4 цього Положення.

29. Для проведення прийому до аспірантури створюється приймальна комісія під головуванням керівника (заступника керівника) вищого навчального закладу, наукової установи. Члени приймальної комісії призначаються керівником вищого навчального закладу, наукової установи з числа керівників кафедр, відділів, лабораторій, а також передбачуваних наукових керівників аспірантів.

30. Рішення про допуск до складання вступних іспитів до аспірантури вноситься приймальною комісією за результатами співбесіди, розгляду реферату та поданих наукових праць з урахуванням письмового висновку передбачуваного наукового керівника, про що вступник до аспірантури повідомляється у тижневий термін.

Приймальна комісія може відмовити вступнику у допуску до складання вступних іспитів до аспірантури у зв'язку з неподанням у встановлений термін всіх або окремих документів, названих у пункті 9 цього Положення, або поданням їх після закінчення встановленого терміну.

31. Вступники до аспірантури складають вступні іспити із спеціальності (в обсязі навчальної програми для спеціаліста або магістра, яка відповідає обраній ними науковій спеціальності, із філософії та однієї із іноземних мов на вибір (англійської, німецької, іспанської, італійської, французької) в обсязі навчальних програм для вищих навчальних закладів IV рівня акредитації, затверджених МОН. Іспит з іншої іноземної мови складається за рішенням вченої ради вищого навчального закладу, наукової установи у разі, коли знання цієї мови необхідне для роботи над дисертацією.

Результати вступних іспитів до аспірантури дійсні протягом календарного року.

Вступники, які на час вступу до аспірантури склали всі або декілька кандидатських іспитів, звільняються від відповідних вступних іспитів до аспірантури і їм зараховуються оцінки кандидатських іспитів.

32. Прийом вступних іспитів до аспірантури проводиться предметними комісіями, як правило, у кількості 3 - 5 осіб, які призначаються керівником вищого навчального закладу, наукової установи і до складу яких включаються доктори та кандидати наук, а до складу предметної комісії із наукової спеціальності і передбачувані наукові керівники. До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також доценти та висококваліфіковані викладачі, які не мають наукового ступеня і вченого звання.

33. Особам, які допущені до складання вступних іспитів до аспірантури з відривом або без відриву від виробництва, для підготовки та складання вступних іспитів надається один раз на рік додаткова оплачувана відпустка за місцем роботи з розрахунку 10 днів на кожний вступний іспит. Особи, які вступають до аспірантури з одним або кількома складеними кандидатськими іспитами, користуються додатковою оплачуваною відпусткою для складання

вступних іспитів, що залишились, із розрахунку 10 днів на кожний іспит. Особи, які склали всі кандидатські іспити, правом на додаткову відпустку для складання вступних іспитів до аспірантури за місцем роботи не користуються.

До відпустки не включається час проїзду від місця роботи вступника до аспірантури до місця знаходження вищого навчального закладу, наукової установи і назад. Витрати на проїзд та проживання несе вступник. Документом, який засвідчує право вступника до аспірантури на додаткову оплачувану відпустку, є повідомлення приймальної комісії за підписом керівника вищого навчального закладу, наукової установи про його допуск до складання вступних іспитів.

34. На підставі результатів вступних іспитів до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника.

У разі одержання однакових оцінок переважне право при зарахуванні до аспірантури мають вступники, рекомендовані до вступу до аспірантури вченою радою вищого навчального закладу (факультету), наукової установи, які успішно закінчили магістратуру і склали всі або декілька кандидатських іспитів.

Зарахування до аспірантури проводиться наказом керівника вищого навчального закладу, наукової установи.

Про зарахування до аспірантури або про відмову в зарахуванні до аспірантури вступнику повідомляється в п'ятиденний термін з дня прийняття приймальною комісією відповідного рішення.

35. Кожному аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом керівника вищого навчального закладу, наукової установи призначається науковий керівник, як правило, доктор наук або за рішенням вченої ради, як виняток, кандидат наук.

Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, контролює виконання затвердженого ним індивідуального плану та несе особисту відповідальність за якісне написання аспірантом дисертації.

Кількість аспірантів, прикріплених до наукового керівника - доктора наук, не повинна перевищувати 5 осіб одночасно (разом з докторантами), а для наукового керівника - кандидата наук - 3 осіб, включаючи аспірантів та докторантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням.

На здійснення наукового керівництва відводиться щороку 50 академічних годин на одного аспіранта.

36. Аспірант працює за індивідуальним планом роботи, не менше ніж два рази на рік звітує про його виконання на засіданні кафедри, відділу, лабораторії і щорічно атестується науковим керівником. За результатами атестації відповідним наказом керівника вищого навчального закладу, наукової установи аспірант переводиться на наступний рік навчання або відраховується з аспірантури.

37. Аспірантам, які навчаються без відриву від виробництва та успішно виконують індивідуальний план роботи, за місцем роботи надається додаткова оплачувана щорічна відпустка тривалістю 30 календарних днів для складання кандидатських іспитів і виконання роботи над дисертацією та, за їх бажанням, протягом чотирьох років навчання - один вільний від роботи день на тиждень з оплатою його в розмірі 50 відсотків середньої заробітної плати працівника. До щорічної відпустки не включається час проїзду від місця роботи аспіранта до місця знаходження вищого навчального закладу, наукової установи і назад. Витрати на проїзд несе аспірант.

38. Аспіранти, які закінчили навчання в аспірантурі з відривом від виробництва за державним замовленням, працевлаштовуються згідно з типовою угодою, а аспіранти, які закінчили навчання в аспірантурі поза державним замовленням, - згідно з контрактом.

Здобувачі наукового ступеня кандидата наук, які працюють над дисертаціями поза аспірантурою

39. Самостійна робота над дисертацією на здобуття наукового ступеня кандидата наук є однією з форм підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів.

40. Здобувачами наукового ступеня кандидата наук, які працюють над дисертаціями поза аспірантурою (далі - здобувачі), можуть бути особи, які мають вищу освіту і кваліфікацію спеціаліста або магістра.

Іноземці та особи без громадянства можуть бути здобувачами на підставі:
міжнародних договорів України;

загальнодержавних програм;

договорів, укладених вищими навчальними закладами, науковими установами з юридичними та фізичними особами.

41. Здобувачі прикріплюються до вищих навчальних закладів, наукових установ, що мають аспірантуру з відповідних спеціальностей, з метою підготовки і захисту кандидатської дисертації, а також для поглибленого

теоретичного вивчення спеціальних дисциплін, вивчення іноземної мови та філософії, складання кандидатських іспитів на термін до 5 років.

Особи, які раніше пройшли повний курс навчання в аспірантурі за державним замовленням, правом прикріплення до вищих навчальних закладів, наукових установ як здобувачі не користуються.

Особи, які повністю використали термін прикріплення як здобувачі, правом повторного прикріплення не користуються.

42. Для прикріплення до вищого навчального закладу, наукової установи з метою написання кандидатської дисертації здобувач подає на ім'я його керівника заяву, до якої додається список опублікованих наукових праць і винаходів та копія диплома про вищу освіту і кваліфікацію спеціаліста або магістра. Для прикріплення до вищого навчального закладу, наукової установи з метою складання кандидатських іспитів здобувач подає на ім'я його керівника тільки заяву та витяг з рішення вченої ради вищого навчального закладу, наукової установи, де виконується дисертаційна робота.

43. Керівник вищого навчального закладу, наукової установи на підставі письмового висновку передбачуваного наукового керівника за результатами співбесіди із здобувачем та висновків відповідної кафедри, відділу, лабораторії видає наказ про прикріплення здобувача і призначення наукового керівника.

Науковими керівниками здобувачів призначаються, як правило, доктори наук або за рішенням вченої ради, як виняток, кандидати наук.

Кількість здобувачів, прикріплених до одного наукового керівника, не повинна перевищувати 5 осіб одночасно, включаючи аспірантів і докторантів.

У разі прикріплення здобувача тільки для складання кандидатських іспитів науковий керівник не призначається.

44. Здобувачі протягом місяця після прикріплення до вищого навчального закладу, наукової установи подають на кафедру у відділ, лабораторію на затвердження погоджений з науковим керівником індивідуальний план роботи. Теми дисертацій здобувачів після погодження на кафедрі, у відділі, лабораторії затверджуються вченою радою вищого навчального закладу, наукової установи.

45. Здобувачі працюють над дисертаціями за індивідуальними планами роботи, щорічно звітують на засіданні кафедри, відділу, лабораторії і атестуються науковими керівниками.

46. Організацію, облік і контроль за роботою здобувачів над дисертацією здійснює відділ аспірантури вищого навчального закладу, наукової установи, до яких вони прикріплені.

Здобувачі, які не виконують індивідуального плану роботи без поважних причин, передбачених у пунктах 3 та 4 цього Положення, на підставі висновків атестації наукового керівника і висновків кафедри, відділу, лабораторії підлягають відрахуванню.

47. Відповідно до індивідуального плану роботи здобувачі користуються необхідним обладнанням, лабораторіями, бібліотеками тощо за місцем прикріплення.

48. Здобувачі складають за місцем прикріплення кандидатські іспити з наукової спеціальності, іноземної мови та філософії, а також за рішенням вченої ради вищого навчального закладу, наукової установи інші іспити та заліки з урахуванням профілю підготовки.

Якщо вищий навчальний заклад, наукова установа не має права приймання кандидатських іспитів з окремих дисциплін (іноземної мови, філософії), за клопотанням керівництва цих навчальних закладів, наукових установ здобувачам дозволяється складати кандидатські іспити в інших вищих навчальних закладах та наукових установах, що мають у своєму складі відповідні комісії з приймання кандидатських іспитів.

Здобувачі, які склали кандидатські іспити і виконали індивідуальний план роботи, допускаються до захисту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

49. На здійснення наукового керівництва щороку відводиться 25 академічних годин на одного здобувача.

50. Здобувачу, який успішно поєднує виробничу або педагогічну діяльність з науковою роботою, може надаватися творча відпустка згідно з законодавством України.

51. Для надання допомоги здобувачам, які навчаються за спеціальними курсами і готуються до складання кандидатських іспитів, а також спеціалістам, які вступають до аспірантури при вищих навчальних закладах, наукових установах, можуть створюватися групи підготовки із залученням до проведення занять у них науково-педагогічних і наукових працівників.

Витрати, пов'язані з функціонуванням груп підготовки для здобувачів сторонніх організацій, проводяться за рахунок коштів здобувачів або організацій, де вони працюють.

Порядок проведення кандидатських іспитів

52. Кандидатські іспити є складовою частиною атестації науково-педагогічних і наукових кадрів. Кандидатські іспити проводяться з метою встановлення глибини професійних знань, наукового і культурного кругозору здобувача наукового ступеня кандидата наук, підготовленості його до самостійної науково-дослідної діяльності. Складання кандидатських іспитів здобувачами є обов'язковим для присудження їм наукового ступеня кандидата наук.

53. Кандидатські іспити складаються з філософії, іноземної мови і спеціальності.

Кандидатський іспит з іноземної мови може складатися з англійської, німецької, іспанської, італійської, французької мов. Якщо для написання дисертації потрібні знання іншої іноземної мови, керівник вищого навчального закладу, наукової установи може дозволити складання кандидатського іспиту з цієї мови.

54. Здобувач, який має вищу освіту із спеціальності, що не відповідає галузі науки, з якої підготовлено дисертацію, на підставі рішення відповідної спеціалізованої вченої ради складає додатковий кандидатський іспит із наукової спеціальності відповідної галузі науки за Переліком спеціальностей наукових працівників.

55. Кандидатські іспити із спеціальності складаються у вищих навчальних закладах третього або четвертого рівнів акредитації та в наукових установах, у яких відкрита аспірантура або є спеціалізована вчена рада з відповідної наукової спеціальності.

Кандидатські іспити із спеціальності приймаються за програмами, що складаються з двох частин: типової програми, затвердженої МОН, і додаткової програми, що розробляється відповідною кафедрою, відділом, лабораторією.

Додаткова програма кандидатського іспиту із спеціальності повинна включати нові розділи відповідної наукової спеціальності і питання, пов'язані з напрямом досліджень здобувача, а також враховувати останні досягнення у відповідній галузі науки і найновішу наукову літературу.

За рішенням приймальної комісії кандидатський іспит із спеціальності, залежно від обсягу матеріалу, може проводитися двома етапами з виставленням загальної оцінки.

56. Кандидатські іспити з філософії складаються у вищих навчальних закладах третього або четвертого рівнів акредитації, які мають самостійні кафедри філософії або суспільних наук (за наявності в штаті не менше одного доктора філософських наук), Центрі гуманітарної освіти Національної академії наук та його відділеннях, у науково-консультативному центрі Національної академії аграрних наук, Центрі з прийому кандидатських іспитів Національної академії педагогічних наук, Центрі підготовки кадрів для фінансової системи України Науково-дослідного фінансового інституту при Міністерстві фінансів, Національному інституті стратегічних досліджень, Інституті законодавства Верховної Ради України.

Кандидатські іспити з філософії приймаються за типовими програмами, затвердженими МОН.

57. Кандидатські іспити з іноземної мови складаються у вищих навчальних закладах третього або четвертого рівнів акредитації, які мають самостійні кафедри іноземних мов, у Центрі наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук та його відділеннях, у науково-консультативному центрі Національної академії аграрних наук, Центрі з прийому кандидатських іспитів Національної академії педагогічних наук, Центрі підготовки кадрів для фінансової системи України Науково-дослідного фінансового інституту при Міністерстві фінансів, Інституті законодавства Верховної Ради України.

Кандидатські іспити з іноземної мови приймаються за типовими програмами, затвердженими МОН.

58. Комісії з приймання кандидатських іспитів з кожної дисципліни призначаються керівником вищого навчального закладу, наукової установи у складі голови комісії (заступника керівника, декана факультету денної форми навчання вищого навчального закладу, начальника відділу наукової установи) і не менше двох членів з числа кваліфікованих спеціалістів - докторів і кандидатів наук.

До складу комісії з приймання кандидатського іспиту із спеціальності повинно входити не менше трьох фахівців, два з яких мають бути докторами наук, третій - кандидатом наук з цієї спеціальності.

До складу комісії з приймання кандидатського іспиту з філософії повинно входити не менше двох фахівців, один з яких має бути доктором філософських наук, а інший - кандидатом філософських наук.

До складу комісії з приймання кандидатського іспиту з іноземної мови повинно входити не менше двох викладачів кафедри іноземних мов, а також викладач спеціальної кафедри або науковий співробітник, який має науковий ступінь з галузі здобувача наукового ступеня кандидата наук і вільно володіє відповідною іноземною мовою.

На кандидатських іспитах можуть бути присутні члени відповідної спеціалізованої вченої ради вищого навчального закладу, наукової установи, де складається кандидатський іспит, керівник, заступник керівника, представники МОН, Національної академії наук, міністерств, інших органів, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, наукові установи, національних галузевих академій наук.

59. Кандидатські іспити за рішенням приймальної комісії проводяться з використанням екзаменаційних білетів. Для підготовки до відповіді використовуються екзаменаційні листки, що зберігаються після іспиту протягом року.

60. Рівень знань здобувача оцінюється за чотирибальною системою: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

61. На кожного здобувача заповнюється протокол кандидатського іспиту, до якого вносяться прізвища членів комісії, присутніх на іспитах, з обов'язковим зазначенням їх наукового ступеня, вченого звання і посади.

Додатки

до Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів та здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Додаток 1

Зразок заяви

Завідувачу відділу
аспірантури і докторантури

_____

(прізвище та ініціали)

Аспіранта I року навчання

_____

(денної, вечірньої, заочної)
форми навчання за спеціальністю

_____

(шифр і назва спеціальності)

_____

(прізвище, ім'я по батькові)

_____

Заява

У ролі дисциплін вільного вибору аспіранта на третій семестр 20__ –
20__ навчального року мною обрано такі дисципліни:

1. _____

(назва курсу)

2. _____

(назва курсу)

3. _____

(назва курсу)

Прошу зарахувати мене до групи аспірантів для вивчення цих дисциплін.

_____

дата. місяць. рік

_____

(підпис)

_____

(ПІБ)

Додаток 2

Звіт про проходження педагогічної практики аспіранта

(прізвище, ім'я та по батькові аспіранта)

(шифр та назва спеціальності)

Вид роботи (вказати назву курсу, який прочитав аспірант під керівництвом наукового керівника або викладача кафедри, вказати вид заняття (лекція, практична, семінар або лабораторна робота))	Кількість годин	Форма контролю	Рік навчання (семестр)	Оцінка за шкалою ЗВО (100 – бальною шкалою)
Педагогічна практика				
1.			Другий рік (IV семестр)	
2.			Другий рік (IV семестр)	
3			Другий рік (IV семестр)	
....			Другий рік (IV семестр)	
Сума годин за проходження практики	60 годин			

Завідувач випускової кафедри _____
(підпис)

_____ (прізвище та ініціали)